

Møte fredag den 5. oktober 2007 kl. 10

President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 2):

1. Finansministerens redegjørelse om Regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2008
2. Referat

Presidenten: Representanten May Hansen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Finnmark fylke, Bjørn Sturla Odden, har tatt sete.

Statsråd Kristin Halvorsen overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Presidenten: Representanten Ine Marie Eriksen Søreide vil framsette to representantforslag.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:01:51]: På vegne av representantene Gunnar Gundersen og meg selv har jeg den ære å framsette forslag om en landsomfattende kartlegging av årsakene til og omfanget av tapt undervisningstid i grunnskolen.

På vegne av representantene Erna Solberg, Kari Lise Holmberg, Gunnar Gundersen og meg selv har jeg også gleden av å fremme forslag om styrket lærerkompetanse og rekruttering av nye lærere.

Presidenten: Representanten Martin Engeset vil framsette et representantforslag.

Martin Engeset (H) [10:02:38]: På vegne av representantene Peter Skovholt Gitmark, Sonja Irene Sjøli og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om tiltak for å redusere avgang til uføretrygd gjennom satsing på tiltak for arbeid og livsmestring.

Presidenten: Representanten Børge Brende vil framsette to representantforslag.

Børge Brende (H) [10:03:14]: På vegne av representantene Erna Solberg, Harald Victor Hove, Torbjørn Hansen, Elisabeth Røbekk Nørve og meg selv vil jeg fremme forslag om å øke den lokale kraftproduksjonen for å redusere behovet for store naturinngrep ved høyspentledninger samt alternative løsninger med kabling, sjøkabel i spesielt utsatte områder.

På vegne av representantene Gunnar Gundersen, Olemic Thommessen og meg selv vil jeg fremme forslag om å legge frem sak om å bevare Snøheimveien på Dovrefjell.

Presidenten: Representanten Erna Solberg vil framsette et representantforslag.

Erna Solberg (H) [10:04:08]: På vegne av representantene Elisabeth Aspaker, Gunnar Gundersen, Ivar Kristiansen, Trond Helleland, Bent Høie, Olemic Thommessen og meg selv vil jeg få lov til å fremme forslag om en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern.

Presidenten: Representanten Kjell Ingolf Ropstad vil framsette et representantforslag.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:04:39]: På vegne av representantene May-Helen Molvær Grimstad, Laila Dāvøy og meg selv har eg gleden av å setje fram eit forslag om å betre situasjonen for vanskelegstilte gravide gjennom auka tilgang på informasjon, meir rettleiing og betre økonomiske støtteordningar.

Presidenten: Representantforslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Finansministerens redegjørelse om Regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2008

Statsråd Kristin Halvorsen [10:05:27]:

- Vår tids største utfordring er å bekjempe menneskeskapte klimautslipp.
- Vår viktigste kapital når vi skal løse utfordringene, er kunnskap og alles arbeidsinnsats. Folk er vår viktigste formue.
- Våre verdier er å forme framtida i fellesskap og solidaritet med hverandre.
- Vi må løse vår tids største utfordring ved å tenke klima og miljø i alt vi gjør:
- Derfor fortsetter vi en grønn skatteveksling – øker miljøavgifter og veksler det inn i andre skatte- og avgiftslettelse.
- Derfor skal vi utvikle teknologi og rens gasskraftverk.
- Derfor skal vi satse på ny, fornybar energi.
- Derfor skal vi bygge ut jernbane og kollektivtrafikk og sikre oss en miljøvennlig skipsfart.
- Derfor skal vi kjøpe klimavoter og gjennomføre klimatiltak også i andre land.
- Derfor skal vi ta vare på vår egen natur og vårt eget biomangfold.
- Når folk er vår viktigste formue, er våre viktigste investeringer i mennesker:
- Derfor er helsebudsjettet så viktig. Vi må forebygge og behandle sykdom, også ved å øke vår innsats mot psykiske lidelser og rusproblemer.
- Derfor satser vi på kunnskap, på barnehager, på skole og forskning.
- Derfor må vi gjennom en aktiv arbeidsmarkedspolitikk sikre at alle som kan arbeide, får en jobb. Vi trenger flest mulige hender og hoder for å løse viktige oppgaver over hele landet.

- Derfor må vi ha en kommuneøkonomi som gir mulighet for godt forebyggende arbeid lokalt.
  - Derfor må vi ha en kriminalomsorg som får lovbrutere ut av kriminalitet.
  - Derfor satser vi på kultur – på opplevelser som utfordrer oss, og som gjør at vi vokser som mennesker.
- Fellesskap, rettferdig fordeling og solidaritet er verdier i seg sjøl, men også viktige for å få oppslutning om å gjøre noe med de globale utfordringene.
- Derfor bekjemper vi fattigdom.
  - Derfor skal de rikeste i Norge betale mer skatt, mens vanlige folk skal få skattelettelse.
  - Derfor har vi brutt med høyresidas skattepolitikk, stoppet lettelsene og bruker de store pengene på de viktige velferdsoppgavene.

Statsbudsjettet for 2008 er neste skritt mot å realisere Soria Moria-erklæringen.

Når vi skal løse alle de viktige oppgavene, er det til god hjelp å ha en solid økonomi i bunnen. De siste fire årene har norsk økonomi vært inne i en periode med svært høy vekst. Vi må faktisk over 30 år tilbake i tid for å finne en like sterk vekstperiode.

Oljeinntektene gir Norge et bedre utgangspunkt enn de fleste andre land. Budsjettpolitikken må legge grunnlaget for at disse inntektene kan komme alle generasjoner til gode, også dem som lever etter at oljen og gassen har tatt slutt. Vi må balansere ønsket om å løse nye oppgaver i dag mot behovet for at vi i framtida skal kunne håndtere de forpliktelsene vi allerede har påtatt oss. Noen få år fram i tid slår eldrebølgen inn for fullt. Det betyr en rask økning i utgiftene til pensjoner og etter hvert også til helse, pleie og omsorg. De oljeinntektene vi sparer i dag, gjør det lettere å møte disse utgiftene.

Samtidig bruker vi oljepenger. Hver 12. krone over offentlige budsjetter er i dag en oljekrone. Handlingsregelen sier at statens bruk av oljeinntekter skal øke om lag i takt med utviklingen i forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland. Det betyr at fondet vil fortsette å øke i mange år framover, slik at også framtidige generasjoner får glede av oljepengene.

Det er vår samlede arbeidsevne, ikke hvor mye oljepenger vi bruker, som avgjør hvor mange oppgaver vi får utført. Arbeid til alle er et mål i seg sjøl, men det er også et middel for å få gjort de jobbene vi prioriterer.

Sysselsettingen er nå rekordhøy, og arbeidsledigheten er kommet ned på et svært lavt nivå. Fra denne regjeringen overtok og fram til i sommer har sysselsettingen i fastlandsøkonomien økt med rundt 140 000 personer. Det er flere mennesker enn hele befolkningen i Fredrikstad og Tromsø til sammen. Flertallet av dem som har fått jobb, er folk som før stod helt utenfor arbeidsmarkedet. Noen år tilbake i tid var det ikke uvanlig at eldre arbeidstakere følte seg uønsket. Nå har seniorer blitt attraktiv arbeidskraft. Det gjelder ikke minst kvinner mellom 55 og 66 år. Det vi nå må klare over tid, er å ta vare på dette, for vi trenger den erfaringen og de kunnskapene de godt voksne arbeidstakerne har å by på. Derfor fjerner vi avkortingen av pensjon mot arbeidsinntekt for 67-åringer. For AFP-pensjonister gjelder samme regler som før.

Mens vi har sittet i regjering har nesten 50 000 personer gått fra ledighet til arbeid. Det gir ny mening for mange, bidrar til å jevne ut forskjeller og reduserer fattigdom. Langtidsledigheten er om lag halvert. Nå kan vi legge grunnlaget for at ledigheten kan holde seg lav og inkludere sårbare grupper, også når dagens høykonjunktur flater ut.

Den nordiske velferdsmodellen sikrer velferdstjenester og en rettferdig fordeling, og den er åpen og fleksibel nok til å møte de utfordringene som globaliseringen bringer med seg. Under den nåværende høykonjunkturen har norsk økonomi gitt levebrød til mange arbeidsinnvandrere fra nye og gamle EØS-land. Uten arbeidsinnvandring ville svært mange av våre oppgaver forblitt uløste. Gjennom arbeidet mot sosial dumping har den rød-grønne regjeringen lagt stor vekt på at arbeidsinnvandrere skal tilbys ordnede lønns- og arbeidsvilkår.

Det er viktig at de gode tidene ikke undergraves av sterkere kostnadsvekst enn det konkurranseutsatt sektor kan leve med over tid. Regjeringen legger opp til at bruken av petroleumsinntekter øker langsommere enn forventet fondsavkastning i 2008. Vi foreslår et budsjett med et strukturelt, oljekorrigert underskudd på 76,8 milliarder kr, 5,4 milliarder 2008-kroner mer enn i 2007. Bruken av petroleumsinntekter ligger 7 milliarder kr under forventet fondsavkastning. I dagens konjunktursituasjon ville budsjettet blitt for ekspansivt hvis vi mekanisk skulle ha fulgt 4-prosentbanen for bruken av oljeinntekter.

Med vårt forslag til budsjett ligger det an til at veksten i fastlandsøkonomien vil bevege seg i retning av et mer normalt nivå neste år, samtidig som arbeidsledigheten vil holde seg på om lag 2,5 pst. av arbeidsstyrken.

En tettere sammenvevd verdensøkonomi gir oss nye muligheter til å utnytte nasjonale fortrinn, men gjør oss samtidig mer sårbare for negative hendelser langt unna. Utviklingen i internasjonale finansmarkeder gjennom de siste månedene gir oss en påminnelse om dette. Men vi er ikke forsvarsløse. Lønnsomheten i næringslivet i fastlandsøkonomien er god, og betydelig bedre enn den var i 2001. Finansinstitusjonene har hatt gode resultater de siste årene. Norsk økonomi er robust. Vi utnytter vår arbeidsevne godt, og vi har et forutsigbart rammeverk for penge- og finanspolitikken.

Under lavkonjunkturen for noen år siden senket Norges Bank styringsrenten til et rekordlavt nivå for å få fart på økonomien. I perioden mars 2004 til juni 2005 var renten helt nede i 1¼ pst. Det lave rentenivået virket. Veksten i økonomien tok seg opp, ledigheten falt, og prisstigningen beveger seg i retning av inflasjonsmålet. En gradvis økning av rentenivået er et resultat av at det går svært godt i norsk økonomi. Et mer normalt rentenivå reduserer faren for at prisveksten skal komme ut av kontroll og legger til rette for en normalisering i boligmarkedet. Det vil også motvirke for sterk kostnadsvekst, som kan true den høye sysselsettingen.

En unormalt lav rente er ikke det beste over tid. Regjeringens mål i den økonomiske politikken er lav ledighet og bærekraftig vekst. Dersom vi skulle innrette budsjettpolitikken med sikte på å få en lavest mulig rente, ville vi

måtte kuttet med mange milliarder kroner og redusert velferden. Vi kan ikke la helse og omsorg, skole og barnehagetilbud svinge med konjunktorene.

Regjeringen gjennomførte fra første stund et klart brudd med den forrige regjeringens skattepolitikk. Ved å bringe de samlede skatter og avgifter tilbake til 2004-nivå kan velferdsordningene og fellesgodene styrkes. Bare for 2008 betyr det 13 milliarder kr mer i felleskassa. Det bidrar til at helse og omsorg, barnehage og skole, forskning og miljø kan prioriteres høyt i dette budsjettet.

Hvis man rammes av alvorlig sykdom eller ulykke, blir livet snudd opp ned. Det som er viktig når man er frisk, kan bli bagateller hvis helsa svikter. I slike situasjoner i livet er vi på vårt mest sårbare. Vi trenger å bli møtt med respekt og omsorg. Pårørende, de som er rundt, trenger oppmuntring og støtte, og vi trenger behandling av topp kvalitet.

Svært mange pasienter er takknemlige og imponerte i møte med helsevesenet. De har møtt omsorgsfulle og kompetente fagfolk, og de har fått behandling og informasjon som har gjort dem trygge på at de har fått det beste tilbudet som er å få. Ofte har de blitt litt overrasket, fordi mediebildet av helse- og omsorgssektoren domineres av det som ikke fungerer, ikke av alt det som fungerer godt. Svært mange har fortalt meg om hvor stor respekt de har for dem som arbeider med helse og omsorg under hardt arbeidspress. Deres takknemlighet bringer jeg gjerne videre til alle dem som hver dag gjør jobben for at Norge skal ha et av verdens beste helse- og omsorgstilbud.

Et godt helsetilbud koster noe. Det som ikke fungerer, må rettes opp. Vi må bygge ut behandlingsskapitet, og vi må redusere ventetider. Derfor legger Regjeringen i dag fram det beste helsebudsjettet Stortinget har sett siden helsereformen. Regjeringen styrker sykehusenes økonomi reelt med nesten 3,9 milliarder kr. Det betyr at flere kan få behandling, og at det kan investeres mer i bygg og utstyr.

Budsjettet legger til rette for at sykehusene kan øke pasientbehandlingen med 1,5 pst. på nasjonalt nivå fra 2007 til 2008.

Opptrappingsplanen for psykisk helse vil være inne i sitt siste og tiende år i 2008. Det foreslås en styrking på 940 mill. kr sammenlignet med 2007. Opptrappingsplanen har betydd et stort løft for psykiatrien når det gjelder både investeringer og drift. Det har vært et felles løft for flere regjeringer og for et samlet storting. Det er helt nødvendig med et fortsatt sterkt fokus på forebyggende psykososialt arbeid for voksne, barn og unge, for å styrke psykisk helse og å komme i gang med tiltak. Kortere ventetid for barn og unge skal prioriteres høyt.

Med dette budsjettet fullføres opptrappingsplanen for psykiatri. Bevilgningene til rusmiddelfeltet økes reelt med 100 mill. kr. Det er et felt det er viktig å ha fokus på, og det er også et felt der det er viktig å prioritere barn og unge i risikozonen.

Å satse på barn og unge er å satse på framtida. En god barnehage, en god grunnskole og videregående opplæring er en investering. De unge er morgendagens forskere, lærere, sykepleiere og ingeniører.

For ikke altfor mange tiår siden var målet om full barnehagedekning kontroversielt. Etter at barnehageavtalen ble inngått i Stortinget i 2002, har om lag 60 000 flere barn fått barnehageplass. Bevilgningene til barnehager er mer enn fordoblet siden den gang. Regnet i 2007-kroner kostet en privat barnehageplass den gangen om lag 4 000 kr i måneden. I dag koster en plass 2 330 kr pr. måned – om lag 18 000 kr mindre pr. år for ett barn.

Vi har tatt sjumilssteg i retning av full barnehagedekning, men vi er ikke helt i mål. Jeg vet at det fortsatt er fortlivte foreldre som ikke får plass. Men de skal vite at det jobbes på spreng med å få opp de siste barnehagene som må til for å få til full dekning. I Soria Moria-erklæringen sier Regjeringen at en makspris på 1 750 2005-kroner skal innføres når full barnehagedekning er nådd, og senest ved utgangen av 2007. Når vi må bruke litt lengre tid på å oppnå full barnehagedekning, må vi også bruke litt lengre tid for å nå trinn 2 i maksprisen.

I budsjettet for 2008 foreslås det en reell økning i de øremerkede bevilgningene til barnehagene på 2,7 milliarder kr. Vi legger dermed til rette for at full barnehagedekning kan nås i løpet av neste år. Når vi fryser maksprisen for foreldrebetalingen på 2007-nivå, innebærer det en reell nedgang på 100 kr i måneden. Foreldrenes økonomi bedres også ved at tillegget i foreldrefradraget for pass og stell av barn økes fra 5 000 kr til 15 000 kr for hvert barn utover det første – en skattelette på inntil 2 800 kr pr. barn i året. Det kommer mange foreldre til gode, ikke bare dem som har barnehageutgifter, men også dem som har utgifter til SFO.

Skolen skal være et sted der elevene får utvikle sine evner og ferdigheter. Nysgjerrighet og læreglede skal stimuleres, og elevene må få oppleve gleden ved å lykkes. Kommer vi til kort her, mister vi barn og unges motivasjon og læreglede. Det har vi rett og slett ikke råd til. Barn og unge skal føle seg verdsatt, og de skal ha noe å strekke seg etter. Lærerne er våre viktigste formuesforvaltere. Derfor satser vi på skolen:

- Bevilgningene til Kunnskapsløftet på om lag 1 milliard kr videreføres.
- Skoledagen utvides med totalt fem uketimer for småskolen fra skoleåret 2008.
- Gratis frukt og grønt er innført for alle skoler med ungdomstrinn, fordi bedre ernæring gir bedre læring.
- I 2008 utvides ordningen med gratis læremidler i videregående opplæring til også å omfatte videregående trinn 3.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til forskning og utvikling med om lag 1,2 milliarder kr. Det tilsvarer en realvekst på 3 pst. Budsjettforslaget innebærer bl.a. 350 nye stipendiatstillinger fra høsten 2008. I tillegg økes kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 6 milliarder kr til 66 milliarder kr. Det anslås å øke fondets avkastning i 2009 med om lag 300 mill. kr.

På tre år har dermed denne regjeringen økt bevilgningene til forskning og utvikling like mye som den forrige regjeringen fikk til i løpet av hele sin periode. Det er en viktig investering for en bærekraftig og kunnskapsbasert framtid.

Etter mange magre år hersker det nå optimisme i kommunesektoren. Regjeringens forslag til budsjett for 2008 innebærer en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på om lag 6,2 milliarder kr regnet i forhold til 2007-nivå fra revidert nasjonalbudsjett. Veksten i frie inntekter er om lag 1,5 milliarder kr. I tillegg vil styrking av toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester frigjøre en halv milliard kr av de frie inntektene.

Forslaget til kommuneopplegg for 2008 innebærer at den reelle inntektsveksten fra 2005 til 2008 samlet sett kan anslås til 20,8 milliarder kr målt i 2008-priser. Ca. halvparten av dette er vekst i frie inntekter. Dette er penger som vi trenger til å ruste opp fellesskapet. Det kommer f.eks. til å være et økende behov for folk i pleie- og omsorgssektoren. Siden denne regjeringen overtok, har det vært en sterk vekst i antall årsverk innenfor disse yrkene. Med dette budsjettet er målsettingen om 10 000 nye årsverk innen 2009 innenfor rekkevidde.

Regjeringen foreslår også et nytt investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger med heldøgns omsorgstjeneste. Det er første skritt for å realisere planene om 12 000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger i perioden fram til 2015. Dermed er vi bedre skodd til å møte behovene i eldreomsorgen i årene som kommer.

Regjeringen fortsetter å styrke kulturbudsjettet og gjennomfører en ny etappe i Kulturløftet. Ikke på noe annet område får vi så mye aktivitet, glede, opplevelser og utfordringer for pengene. Og miljøvennlig er det jammen også!

Regjeringen øker innsatsen for å bekjempe kriminalitet. Vi øker kapasiteten i fengslene og reduserer soningskøen. Vi styrker politiet og utvider bruken av DNA i etterforskningen for å oppklare flere lovbrudd. Redningshelikopterberedskapen utvides, og ordningen med tilstedevakt vil bli innført ved alle baser for redningshelikoptere på fastlandet.

Ingenting er så skjevt fordelt i Norge som formue. Å fjerne formuesskatten, som høyrepartiene Høyre og Fremskrittspartiet vil, vil gi de 100 rikeste menneskene i Norge 7 mill. kr i skattelette pr. år. Det er dårlig fordelingspolitikk. Det er god og rettferdig fordelingspolitikk å skjerpe formuesskatten for de rikeste og å fjerne den eller gi lettelse for folk flest. Derfor gjør vår regjering nettopp det i 2008.

Vi foreslår å fjerne aksjerabatten. De med store formuer skal ikke lenger få lavere skatt enn folk med bankinnskudd. I tillegg strammer vi inn den såkalte 80 pst.-regelen som gjelder for dem med de aller største formuene. Også innkreving av rederienes skatteforpliktelse på 14 milliarder kr er et eksempel på rettferdig fordelingspolitikk.

Det vi får inn ved å øke formuesskatten for i hovedsak dem med inntekter over 1 mill. kr, deler vi ut til vanlige folk. Derfor kan vi heve bunnfradraget i formuesskatten fra 220 000 kr i 2007 til 350 000 kr i 2008. For ektepar er fradraget dobbelt så høyt – altså hele 700 000 kr. Det betyr at 180 000 mennesker som i dag betaler formuesskatt, skal slippe – og halvparten av dem er pensjonister. I til-

legg vil mange få lavere formuesskatt enn i dag. Det er svært god fordelingspolitikk.

Mange irriterer seg over offentlige gebyrer som opplagt er høyere enn det det koster å yte den aktuelle tjenesten, f.eks. å få utstedt et pass. Vår regjering er opptatt av å fjerne slike «snik-skatter». Den forrige regjeringen økte passgebyrene med i underkant av 500 kr til 990 kr for voksne og om lag med 250 kr til 420 kr for barn. I sommer satte vi ned passgebyret for barn til 270 kr. Fra nyttår blir passgebyret for voksne 450 kr. Det er det det koster å produsere et pass når biometriske kjennetegn er inkludert. Denne ryddejobben gjør vi, fordi vi vil at folk skal vite når de betaler et gebyr for en tjeneste, og når de betaler skatter og avgifter til fellesskapet. Det er et ærligere skatte- og avgiftssystem. Vi reduserer også noen av gebyrene i Brønnøysundregistrene og Merkeregisteret for fiskefartøyer. Tidligere har vi redusert gebyrene for tvangsforretninger, kjøretøykontroll og førerkort og gebyrene ved tvangsinnndrivelse for mennesker i gjeldskrise. Vi skal fortsette denne ryddejobben.

Vi omfordeler gjennom skattesystemet. Men mange av de aller fattigste har så lav inntekt og skatt at skattelettelser ikke har noen effekt. Da må vi se på andre virkemidler.

Å legge til rette for at flest mulig får jobb med en inntekt de kan leve av, er å bekjempe fattigdom. Budsjettet er en systematisk satsing i denne retningen. Selv om ledigheten går ned, holder vi samme nivå på arbeidsmarkeds tiltak. Det gir muligheter for personer som så langt har hatt problemer med å komme seg inn på arbeidsmarkedet. Tiltak for yrkeshemmede, langtidsledige, ungdom og innvandrere skal prioriteres. Samtidig foreslås det å bevilge 250 mill. kr til det nye kvalifiseringsprogrammet for personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne, som blir etablert høsten 2007.

Vi ser at utviklingen er på rett vei. Utviklingen på arbeidsmarkedet har medført en sterk reduksjon i dagpengeutgiftene. Utgiftene til attføring har også gått ned, og sykefraværet er noe redusert i den senere tid. Det er gode tegn, og gjør at vi ytterligere kan konsentrere innsatsen om de mest sårbare gruppene. Vi har nå en historisk sjanse til å få mobilisert denne delen av arbeidsstyrken. Derfor innfører vi også en garanti om tilbud om arbeidsmarkeds tiltak til dem som har vært lengst ledige. Det gjelder ikke minst dagens ventestønadmottakere, og derfor kan vi også avvikle ventestønadsordningen.

Samtidig er det viktig å ha et godt trygdesystem som sikrer inntekten for personer som over en kortere eller lengre periode står utenfor det ordinære arbeidsmarkedet. Det gode trygdeoppgjøret i år er et viktig bidrag til mer rettferdig fordeling.

Regjeringen foreslår også en lang rekke andre tiltak mot fattigdom, herunder økte bevilgninger til tiltak for barn og ungdom som er rammet av fattigdom og leveårsproblemer, tiltak for de tyngste rusmiddelavhengige og midler til å styrke voksnes rett til videregående opplæring. Samlet sett innebærer Regjeringens forslag til nye fattigdomstiltak og styrking av eksisterende tiltak i 2008-budsjettet økte utgifter på til sammen 336 mill. kr, og dermed ligger vi 1,6 milliarder kr over det som var nivået fra Bon-

devik-regjeringen da vi overtok. Hvis vi inkluderer den økte innsatsen i forhold til integrering og inkludering, som også henger nøye sammen med fattigdom, er økningen i tillegg 600 mill. kr fra da vi overtok etter den forrige regjeringen.

Arbeidet med omlegging av bilavgiftene i en mer miljøvennlig retning ble påbegynt allerede i inneværende års budsjett. De grepene vi da tok, har virket. Vi ser at det selges betydelig flere biler med lavere CO₂-utslipp enn før. Men allerede i fjor høst ble det advart mot at kampen mot klimautslipp kunne gå ut over innsatsen i forhold til det lokale miljøet. Mange som sliter med astma, har tatt opp dette som en svakhet ved det vi innførte i fjor. Derfor går vi videre, som vi også varslet i fjorårets statsbudsjett. Årets bilpakke inneholder tre viktige virkemidler:

- Vi øker dieselavgiften med 20 øre pluss moms pr. liter. Det reduserer en avgiftsforskjell mellom bensin og diesel som ikke har noen miljøvennlig begrunnelse. Vi øker årsavgiften for dieslbiler uten fabrikkmontert partikkelfilter med ca. 100 kr pr. år. Inntektene vi får og vel så det, bruker vi på følgende:
- Vi reduserer årsavgiften for bensinbiler og dieslbiler med fabrikkmontert partikkelfilter med 330 kr i året.
- Vi øker vrakpanten for særlig forurensende dieslbiler fra 1 500 til 5 000 kr for året 2008.

Med dette håper vi at ca. 30 000 særlig forurensende dieslbiler kommer bort fra veiene. Vinnerne i avgiftsomleggingen for 2007 og 2008 blir dermed de bilene som er mest gunstige både for klimaet og for det lokale miljøet. Noen biltyper vil vel både ha gått ned i pris ved innkjøp og samtidig bli billigere å eie, mens for andre vil det bli dyrere fordi de har mer negativ miljøeffekt.

Vi fremmer også forslag om miljøavgifter på andre områder som innebærer at den enkelte vil oppleve at klimautslipp vil koste mer. CO₂-avgiften for innenlandsk luftfart økes med 10 øre. Grunnavgiften for fyringsolje økes med 40 øre, slik at grunnavgiften kommer på nivå med det som er el-avgiften. CO₂-avgiften på gass til oppvarming ble vedtatt i 2007-budsjettet og forventes å bli iverksatt i 2008, avhengig av ESAs behandling av saken.

Regjeringen vil overoppfylle Norges forpliktelser under Kyoto-avtalen. I tråd med dette foreslår vi å bevilge 0,5 milliarder kr til kjøp av klimavoter i 2008, og i tillegg gi en fullmakt om kjøp av kvoter for inntil 3,6 milliarder kr utover dette. På den måten kan vi investere i utviklingsland for å hindre at deres framtidige økonomiske vekst blir like klimaskadelig som vår har vært.

Norge skal ta ansvar for å utvikle teknologi og fange og lagre CO₂ fra gasskraftverk. Derfor styrkes budsjettet for å rense gasskraftverkene på Mongstad og Kårstø.

Regjeringens visjon er at vi skal være en miljøvennlig energinasjon og ledende innenfor utviklingen av miljøvennlig energi. Det innebærer satsing på energieffektivisering, fornybar varme og fornybar elektrisitet.

I 2007 opprettet vi Grunnfond for energieffektivisering og fornybar energi med et innskudd på 10 milliarder kr. Fondet vil gi en avkastning på 431 mill. kr i 2008, og i tillegg foreslår Regjeringen å bevilge 200 mill. kr til fornybar energi. Medregnet 820 mill. kr som vi får fra nettarif-

fen, blir Enovas ramme – Enova har altså ansvaret for å gjennomføre denne politikken – på knapt 1,5 milliarder kr. Regjeringen tar sikte på å innføre en ny støtteordning for produksjon av elektrisk kraft fra fornybare energikilder fra 1. januar 2008.

Vi følger opp løftet for jernbaneutbygging som 2007-budsjettet representerte.

Regjeringen foreslår å øke satsingen på miljørettet utviklingssamarbeid med et ekstra krafttak på klima med 400 mill. kr. Innsatsen på de øvrige områdene i handlingsplanen for miljørettet utviklingssamarbeid foreslås også styrket. Vi trapper opp kampen mot internasjonal fattigdom. I budsjettet for 2008 foreslår vi å øke utviklingsbistanden tilsvarende 0,98 pst. av anslått BNI. Det er 1,5 milliarder kr mer enn i 2007.

Klima og miljø er også en del av Regjeringens nordområdesatsing. I 2008-budsjettet foreslår vi økte bevilgninger, bl.a. til prosjektsamarbeid med Russland, forskning, miljø, geologisk kartlegging og urfolkstiltak. Den særskilte satsingen på nordområdetiltakene øker med nesten 200 mill. kr fra saldert budsjett for 2007.

Regjeringen styrker sitt arbeid for naturvern og biologisk mangfold betydelig. Det legges stor vekt på å bevare det norske naturmangfoldet. Bevilgningene til bruk, forvaltning og skjøtsel av verneområder og friluftsområder øker med til sammen 45 mill. kr. Arbeidet med bevaring av villaksen styrkes og økes med rundt 18 pst. Arbeidet med fjerning av miljøgifter i jord og sjøbunn har høy prioritet, og bevilgningen økes med om lag 30 pst.

Det er et godt budsjett for Miljøverndepartementet. Men det er bare en liten del av innsatsen for et bedre miljø og klima. De tidene er slutt da vi kunne legge noen få millioner kroner på Miljøverndepartementets budsjett og si at nå er kampen over. Det som er vår tids utfordring, er å få miljø og klima inn som tankegang på alle de budsjettene som har betydning. Jobben er ikke gjort før det preger Samferdselsdepartementets budsjett, Olje- og energidepartementets budsjett, Landbruksdepartementets budsjett. Jeg kan se meg rundt her på mine statsrådskollegaer – det er den jobben vi nå skal gjøre. Finansdepartementet har en særlig viktig jobb å gjøre i denne sammenheng. Vi er ikke i mål før vi har økonomi og økologi tett sammenvevd og virkemidler til å gjennomføre det i hele samfunnet.

Den samlede innsatsen til miljøbevilgninger i dette statsbudsjettet er derfor ca. 25 milliarder kr. Det er en økning på nesten 10 pst. I tillegg kommer klimavotekjøpene.

Nå er vi inne i en høykonjunktur, og det koker mange steder i landet. Men det er også slik at en del kommuner sliter med fraflytting. Da trengs det politisk styring for å få gjort noe med det. Vi legger derfor til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet og prioriterer tiltak til samferdsel og næringsutvikling i distriktene.

Vi fortsetter vårt arbeid med å realisere Nasjonal transportplan, som oppfylles for to år av planperioden 2006–2009.

Jordbruksavtalen for 2008 gir den beste inntektsøkningen i jordbruket på flere tiår. Bevilgningen til særskilte distrikts- og regionalpolitiske tiltak økes også.

Det foreslås økte bevilgninger til næringsutvikling, innovasjon og internasjonalisering i regi av Innovasjon Norge. Videre foreslår vi å etablere et nytt statlig investeringsfond med en kapital på 2,2 milliarder kr, hvorav 0,5 milliarder kr forbeholdes maritimt næringsliv. Fondet skal investere i bedrifter som er i en tidlig vekstfase. Fondet skal prioritere miljø, energi, reiseliv, marin og maritim sektor, med særlig vekt på klima- og miljøprosjekter. Også her går klima- og miljøpolitikken igjen.

Regjeringen lanserer også i dette budsjettet en maritim strategi, med forslag om økte bevilgninger på til sammen 100 mill. kr.

Med forslaget om skattefritak på linje med ordningen i mange andre europeiske land imøtekommer vi rederienes hovedkrav gjennom mange år. I tråd med de argumentene som næringen selv har framført, forventer vi at et slikt gunstig skatteregime vil bremse utflyttingen av norsk skipsfartsvirksomhet. Det kan ha stor betydning for virksomheter langs hele kysten. Til gjengjeld krever vi at rederinæringen gjør opp påløpt skattegjeld. En tredel av denne kan avsettes til miljøtiltak. Også her tenker vi miljø. Den årlige innbetalingen av skattegjelden tilsvarer 13 pst. av samlet overskudd i næringen i 2006.

Økonomi og økologi henger nøye sammen, som jeg var inne på i stad. Vi forvalter mye større verdier enn penger alene. Det er Finansdepartementet og finansministeren som har ansvaret for å måle og overvåke bærekraftig utvikling, og i Nasjonalbudsjettet presenterer Regjeringen vår strategi for bærekraftig utvikling. Den skal bidra til at Norge igjen blir et foregangsland på dette området. Siden Gro Harlem Brundtland la fram FN-rapporten om bærekraftig utvikling, har utfordringene bare blitt større. Verdenssamfunnet har ennå ikke klart å få til en økonomisk vekst som gir utvikling uten samtidig å overbelaste det økologiske systemet.

Strategien peker på hva Norge kan gjøre nasjonalt og internasjonalt for å bidra til å snu dette. Norge skal arbeide mer for en ambisiøs internasjonal klimaavtale. Norge skal bidra sterkt til en teknologiutvikling som kan redusere utslippene. Norge skal bidra til opptrapping av kampen mot internasjonal fattigdom, for den henger nøye sammen med kampen mot de menneskeskapt klimautslippene. Og vi skal ta vare på vårt eget biologiske mangfold.

Våre finansielle ressurser skal også forvaltes på en bærekraftig måte. Omdanning fra naturformue i Nordsjøen til finansformue på bok gir både muligheter og utfordringer. Store oljeinntekter, gode økonomiske tider og en ansvarlig budsjettpolitikk gjør at Statens pensjonsfond nå er blant verdens største fond. Det forplikter. Regjeringen har som mål at Statens pensjonsfond skal være verdens best forvaltede fond – både når det gjelder finansiell avkastning, og når det gjelder etiske normer. Derfor utvikler vi videre det etiske verktøyet vi har når det gjelder Statens pensjonsfond. Det gjelder både i forhold til de selskapene vi trekker oss ut av – vi har trukket oss ut av to selskaper på grunn av alvorlig miljøskade – og det gjelder ikke minst hvordan vi utøver eierskapet i forhold til klima, og det å få selskapene til å jobbe med å få en offensiv klima-

avtale etter denne Kyoto-perioden, er en viktig del av det som vi legger til grunn når vi utøver vårt etiske eierskap.

Om noen år skal vi se oss tilbake og vurdere om de prioriteringene vi gjør i dag, var riktige og pekete framover. Da vil det vise seg om vi tok inn over oss hvilken trussel klimaendringene utgjør og kom opp med strategier for å møte dem. Da vil det vise seg om vi lot rikdommen og veksten vår komme flest mulig til gode, eller om vi svidde av mest mulig på kortest mulig tid. Da vil det vise seg om vi har tatt inn over oss utfordringene i forhold til å fornye og forsterke offentlig sektor.

Jeg mener at dette budsjettet har et perspektiv utover neste år, og jeg inviterer Stortinget til å være med og diskutere det.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det åpnes for en kommentarrunde begrenset til ett innlegg på inntil 5 minutter fra hver partigruppe. Dette er i samsvar med forretningsordenens § 34a.

Presidenten vil så foreslå å fravike forretningsordenens § 34a, slik at finansministeren får mulighet til et svarinnlegg etter hvert innlegg fra opposisjonspartiene, og at opposisjonspartienes representanter deretter får mulighet til et svarinnlegg på inntil 2 minutter.

Videre foreslås det at finansministeren, eventuelt statsministeren, får mulighet til å gi en kort kommentar på inntil 3 minutter etter selve kommentarrunden.

– Dette anses vedtatt.

Reidar Sandal (A) [10:45:05]: Vi har gode tider i Noreg. Den økonomiske situasjonen er svært bra, og veksten er høg. Sidan 2003 har fastlandsøkonomien vakse med over 4 1/2 pst. i gjennomsnitt pr. år. Næringslivet går godt, og arbeidsløysa har ikkje vore lågare på 20 år. Gode tider internasjonalt har gitt stor etterspørsel etter norske råvarer og ein høg oljepris. Vi må heilt tilbake til 1970-åra for å finne ein tilsvarande sterk vekstperiode.

Det er ikkje tvil om at Noreg ville sett annleis ut med ei borgarleg regjering. Blant anna ville skattenivået ha vore lågare, særleg ville høginntektsgruppene betalt mindre skatt. Lågare skatteinntekter ville betydd mindre pengar til felles velferdsgode og større økonomiske forskjellar. Regjeringa arbeider for at skattesystemet skal bli meir sosialt. I statsbudsjettet blir det derfor foreslått ein tydeleg og god fordelingsprofil, å fremme miljøvennleg åtferd og å redusere snikskattar. Eksempel på dette er omlegging av formuesskatten, auke av CO₂-avgifta og reduksjon av passgebyret.

Mange menneske opplever no ein vesentleg enklare kvardag enn dei hadde for berre nokre år sidan. Den viktigaste årsaka er at langt fleire har kome i jobb. Å ha arbeid er den viktigaste enkeltfaktoren for å kome seg ut av fattigdom. Å vere i arbeid er også sosialt inkluderande. Sidan denne regjeringa overtok, har talet på sysselsette auka med 150 000 personar. Talet på arbeidsledige er redusert med 48 000.

Regjeringa har gjort store grep for å byggje ut velferdstilbodet for folk flest. Eit av dei viktigaste grepa har vore å betre kommuneøkonomien. Sidan vi overtok etter

Bondevik II-regjeringa, har overføringane til kommunane auka kraftig. Den reelle inntektsveksten er 20,8 milliardar kr frå 2005 til 2008. Halvparten av beløpet er vekst i frie inntekter. Derfor kan innbyggjarane få betre helestenester, styrkt eldreomsorg og betre kollektivtransport.

Målet vårt er at alle som treng det, skal få tilbod om barnehageplass. Ingen skal føle seg pressa til å ta ufrivillig permisjon frå arbeidet sitt fordi dei ikkje har ein plass til barnet. Ingen foreldre skal måtte sende barna sine til dagmamma som dei ikkje kjenner eller ikkje føler seg trygge på. Regjeringa legg til rette for full barnehagedekning i løpet av 2008 og foreslår å løyve pengar til utbygging av 7 700 nye heiltidsplassar. Dette inneber at 3 900 fleire barn vil få tilbod om barnehageplass.

Helsetilbodet er forsterka dei siste åra. Det har vore ei betydeleg økonomisk satsing på helsetenester. For 2008 foreslår Regjeringa å auke pasientbehandlinga og styrkje sjukehusøkonomien med 3,9 milliardar kr. Det er ei historisk satsing. Opptrappingsplanen for psykisk helse blir fullført med 940 mill. kr i auka løyvingar i 2008. Om-sorgsplan 2015 blir følgt opp, og tiltak mot rusmiddelbruk blir styrkt.

For å bevare dei gode tidene vil Regjeringa føre ein ansvarleg økonomisk politikk. Sterk vekst kan lett gli over i ein overoppheta økonomi. Om vi har for høg bruk av oljepengar, vil vi få ei høgare rente enn nødvendig og ein endå sterkare kronekurs. Regjeringa tek sikte på å finne den riktige balansen mellom auka offentleg forbruk på kort sikt og ikkje å skape unødig uro i økonomien. Vi vil derfor leggje oss 7 milliardar kr under handlingsregelen. Dette meiner vi vil sikre gode tider for landet vårt både på kort og på lang sikt.

Høgre og Framstegspartiet har sagt at dei vurderer å gå til val på ei felles regjering i 2009. Desse partia har likevel hittil vore sterkt ueinige seg imellom i den økonomiske politikken. I deira alternative statsbudsjett for 2007 sprikte bruken av oljepengar med over 20 milliardar kr. Partia har klart ulikt syn på i kva grad auka bruk av oljepengar vil skade norsk økonomi. Eg ventar at Høgre og Framstegspartiet i arbeidet med statsbudsjettet avklarar kor mykje pengar dei to partia saman meiner det er forsvarleg å bruke. Veljarane har krav på å få vite dette i god tid før valet om to år.

Ulf Leirstein (FrP) [10:50:38]: Vi har en regjering og en finansminister som lever i absolutt gode tider. Norge går veldig godt økonomisk, og med den oljerikdommen Norge har, kan selvfølgelig Regjeringen unne seg å gi litt mer til stort sett alle grupper i samfunnet. Det føler jeg dette budsjettet også legger opp til. Man gir noe mer på en rekke områder, slik at de fleste skal føle seg sånn tålelig fornøyd.

Men på en del områder savner i hvert fall Fremskrittspartiet en veldig klar profil fra den regjeringen som nå har levert statsbudsjettet. Det er en del områder i dette samfunnet der vi har store utfordringer, og hvor jeg og Fremskrittspartiet føler at Regjeringen ikke leverer. Slik det er lagt opp til nå, skal man altså gå med et overskudd i statsøkonomien på rundt 350 milliarder kr i 2008. Allikevel

klarer man ikke å svare på de utfordringene vi har når det gjelder fattigdom.

Vi vet at vi har ca. 200 000 minstepensjonister i Norge i dag, som lever under det som OECD har karakterisert som fattigdomsgrensen. Det er en stor gruppe mennesker som ikke opplever den rikdommen og de gode tidene som finansministeren skryter av, og som hun har presentert i sin tale i dag. Det er en stor gruppe mennesker som man faktisk har råd til å hjelpe hvis man vil, ved å gjøre noen enkle grep. Jeg ønsker at finansministeren i sitt svar etterpå kommer tilbake til hvordan man ser på denne utfordringen, for jeg kan ikke med min beste vilje skjønne at dagens regjering, som altså neste år legger opp til et overskudd på 350 milliarder kr, kan se denne gruppen i øynene og si at Norge går godt, men dessverre kan vi ikke gi dere en bedre hverdag. Det var kanskje flere enn meg som så på TVNorge-nyhetene i går kveld, hvor «Mimmi» for første gang i historien måtte ringe Fattighuset og be om hjelp. Hun hadde ikke hatt en ordentlig middag på flere uker. Dette er et eksempel på menneskeskjebner i Norge i dag, og som jeg går ut fra gjør sterkt inntrykk ikke bare på meg, men også på Regjeringen. Allikevel føler jeg, nå når det går godt, at man ikke svarer på disse utfordringene. Finansministeren har sågar på mange måter avlyst det løftet man gav om å sørge for å bli kvitt fattigdommen i Norge i inneværende stortingsperiode.

Regjeringen sier at den satser på økt pasientbehandling. Til drift av norske sykehus neste år har man hatt en økning i dette budsjettforslaget på 1,7 milliarder kr. Det er mindre enn hva helseforetakene våre melder om er det underskuddet de kommer til å få i år. Ergo blir det ikke økt pasientbehandling. Vi kommer fortsatt til å ha mange mennesker i Norge som kommer til å stå i pasientkø. Vi har masse arbeidsføre mennesker som bare savner en operasjon for å komme tilbake i produktivt virke igjen, men som blir gående på trygd og vente på den behandlingen de faktisk har krav på – dette til tross for at det på en rekke av de private institusjonene i Norge er ledig kapasitet. Hvordan har Regjeringen tenkt å svare på dette? Jeg tror en av de store utfordringene neste år nettopp vil være hvordan vi skal håndtere dette med økende pasientkøer ved norske sykehus.

Vi har behov i Norge for fornuftige investeringer, bl.a. innenfor vei og infrastruktur. Det er gode, fornuftige investeringer. Framfor kun å investere i utenlandske selskaper gjennom oljefondets disponeringer kunne vi sørge for at norsk næringsliv, norske bilister og ikke minst Distrikts-Norge fikk gode veier. Jeg registrerer at finansministeren i liten grad i sitt innlegg i dag har kommentert dette med satsing på samferdsel. Vi har nå opplevd en valgkamp med masse budsjettlekkasjer, men på veiområdet var det lite lekkasjer. Da trodde jeg og Fremskrittspartiet at godbitene kom i dag. Men det gjør de altså ikke. Vi kommer fortsatt til å ha et stort etterslep i forhold til Nasjonal transportplan og de investeringene som skal gjøres på veisiden.

Å investere i vei er fornuftig. Det sørger for økt verdiskaping, det letter næringslivet som er lokalisert til Distrikts-Norge, og som har behov for å transportere varene

(Leirstein)

sine, og det er faktisk også et godt håndslag til de klimautfordringer man har. Gode veier gir også bedre miljø. Så jeg savner Regjeringens svar på hvordan man faktisk skal følge opp Nasjonal transportplan i tillegg til at man innfører gode, fornuftige investeringer på denne sektoren.

I gode tider hadde det også vært lurt, etter Fremskrittspartiets syn, å sørge for en effektivisering av offentlig byråkrati og offentlig administrasjon. Det er nå vi har muligheten til å gjøre kutt innenfor administrasjon, innenfor det offentlige byråkratiet, slik at det blir enklere for folk flest i hverdagen å møte dette stadig voksende byråkratiet, og sørge for at vi får en mer rasjonell og effektiv statsforvaltning.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:55:47]: Det er ikke riktig at dette statsbudsjettet betyr at alle får mer. Vi gjør et klart fordelingsgrep når det gjelder formuesskatten. Vi skjærer den med ca. 700 mill. kr for de rikeste, og vi deler den ut som lettelser til dem i bønn. Det er klar fordelingspolitikk. Vi tar fra de rikeste og deler ut til vanlige folk – folk flest. Det burde lyde godt i Fremskrittspartiets ører, selv om de gjør det motsatte.

Så koster det mer å forurense. Det er en klar profil i dette budsjettet at vi tar klimaproblemene på alvor. Vi tør også å si til folk at de må være med og betale mer for det som forurenser, mot at vi kan lette på andre områder og dermed vri forbruket i mer miljøvennlig retning.

Når det gjelder innsatsen mot fattigdom, er den viktigste profilen i dette budsjettet det vi gjør i forhold til arbeidsmarkedet og de gruppene som lenge har vært på siden av arbeidsmarkedet, men som nå har en unik mulighet til å komme tilbake. Det gjør vi gjennom kvalifiseringsprogrammene, som er innrettet mot dem som tidligere har gått på sosialhjelp, og ved å holde et veldig høyt nivå på arbeidsmarkedstiltakene, sånn at vi kan hjelpe den enkelte til å komme seg i arbeid og få lønn. Det betyr en velstandsøkning i forhold til å ha lav sosialhjelp eller lave trygder fra før.

Men det kan jo ikke gjelde for alle. Det har representanten Leirstein helt rett i. Og det skal ikke være sånn i Norge at folk av økonomiske grunner må gå og hente matposer, enten det er hos Velferdsalliansen, hos Frelsesarmeen eller andre steder. Vi skal ha et sosialhjelpssystem som sørger for at man får tilskudd til livsopphold som dekker den type utgifter. Derfor er jeg glad for at arbeids- og inkluderingsministeren har tatt tak i den kritikken som har kommet i forhold til sosialhjelp, både når det gjelder livsoppholdet, og når det gjelder hva som regnes med.

Men jeg tror vi har ett problem til når det gjelder fattigdom. Det er at folk føler at de ikke møtes med respekt, og at altfor mange kvier seg for å gå på sosialkontoret. Det er en jobb som vi må ta tak i i tillegg til å sørge for at folk har råd til mat.

Ulf Leirstein (FrP) [10:57:57]: Fremskrittspartiets poeng i denne saken er jo nettopp at mens hele det norske system opplever en velferd og en rikdom, så er det noen grupper innenfor dette systemet som faller utenfor. Jeg er

glad for at finansministeren er opptatt av disse utfordringene – og jeg tror absolutt at finansministeren er det – men jeg føler at dette statsbudsjettet ikke svarer på disse utfordringene. Det må jo være et problem når denne regjeringen har så mye penger til rådighet som den faktisk har. Jeg savner også at man ikke kommer inn på alle de minstepensjonister i Norge som faktisk har store utfordringer i hverdagen sin. Jeg håper vi kan komme tilbake til det i senere debatter om dette statsbudsjettet, for etter Fremskrittspartiets oppfatning svares det ikke på det her.

For Fremskrittspartiet er det avgjørende viktig å sørge for å redusere skatter og avgifter, slik at folk flest kan beholde mer av sin inntekt og klare seg bedre i hverdagen. Problemet med dette statsbudsjettet er at man legger opp til samme skatte- og avgiftsnivå som året før. Ergo kommer ikke folk flest til å oppleve at de får beholde noe mer, og det synes Fremskrittspartiet er en utfordring. Når Norge er rikt, burde man kunne gi muligheter for ytterligere skatte- og avgiftsreduksjoner, slik at flere hadde lyst til å yte, flere hadde lyst til å stå på. Og når vi har mangel på arbeidskraft, ville det faktisk vært en fordel at flere følte de fikk beholde mer hvis de ytte mer og stod på mer. Det hadde kanskje også vært med og bidratt til å løse det presset vi har i forhold til knapphet på arbeidskraft.

Jeg registrerer at det ikke kommer noe svar på dette med økt pasientbehandling. Jeg antar at en skal kunne komme tilbake til det ved en senere anledning i påfølgende debatter, men dette er en utfordring. De menneskene som står i disse køene og venter på behandling for å komme tilbake i produktivt arbeid, har store problemer og opplever det som ganske urettferdig at man skal gå på trygdebudsjettet framfor å få behandling, f.eks. ved en privat institusjon som har ledig kapasitet, slik at de kunne få igjen verdigheten og komme tilbake i arbeidslivet.

Jan Tore Sanner (H) [11:00:15]: Aldri har noen regjering hatt så mange penger til disposisjon. Kristin Halvorsen må være verdens heldigste finansminister, og hun kan dele ut mange penger og mye velferd. Men hun glemmer at verdiene må skapes. Morgendagens velferd krever vilje til å satse på kunnskap og forskning og en fremtidsrettet næringspolitikk. Her svikter Regjeringen.

Det er historisk gode tider i Norge, og det er grunn til å glede seg over at det er god vekst og lav ledighet. De rød-grønne partiene overtok en økonomi som var i god orden. Regjeringen kan glede seg over høye oljeinntekter, men den kan også glede seg over høye skatteinntekter, som bl.a. skyldes den forrige regjeringens dynamiske skattepolitikk.

Bare fra 2007 til 2008 øker skatteinntektene med hele 35 milliarder kr. Da er det skuffende at Regjeringen ikke gir noe tilbake til folk med vanlige lønnsinntekter i form av økte bunnfradrag. Lavere skatt ville ha bidratt til mer arbeid, og mer arbeidskraft har Norge behov for. Det er bra at 67-åringene får jobbe uten å få kutt i pensjonen, men det er komplett uforståelig at dette ikke også skal gjelde 68- og 69-åringene. Testen for Regjeringen er om den bidrar til at de gode tidene kan vare lenger, og om Regjeringen makter å løse de store oppgavene som er knyttet

til kunnskap, miljø og det faktum at hele 700 000 mennesker i arbeidsfør alder står utenfor arbeidsmarkedet.

Det er fornuftig at Regjeringen bruker mindre enn det handlingsregelen åpner for. Men finansministeren kan ikke vri seg unna at hun legger frem et ekspansivt budsjett som ikke vil bidra til å dempe presset på rente og kronekurs. Det har vært stor spenning knyttet til om Regjeringen i dette budsjettet vil ta tak i de store oppgavene. Det er i gode tider man må investere for fremtiden – om man vil satse på kunnskap og forskning, om man vil ta steg for å løse de store miljøutfordringene. Og jeg må si at den aller største skuffelsen i dette statsbudsjettet er at høyere utdanning og forskning igjen blir taperen. Hvileskjæret videreføres. Kuttene i høyere utdanning fra i fjor rettes ikke opp. Det er komplett uforståelig at Regjeringen ikke bruker de gode tidene i Norge til å satse på kunnskap og forskning. Finansministeren snakket jo selv om at det er menneskene som er Norges fremtid, og at det er menneskene vi må satse på. Da er det uforståelig at man viderefører hvileskjæret fra i fjor.

Miljø- og klimautfordringen er den største utfordringen vi står overfor, og jeg er veldig glad for at finansministeren brukte såpass mye tid til å snakke om det. Men man kan jo ikke hevde at dette er et offensivt miljø- og klimabudsjett i forhold til de utfordringene som Norge står overfor på dette området. Det kan man med respekt å melde ikke si.

Høyre har tatt initiativ til et klimaforlik i Stortinget. Vi har sagt at det må være en fordobling av innsatsen på fornybar energi, og det er lite nytt i dette budsjettet på det området. Høyre hadde håpet på en større satsing på fornybar energi og en større satsing innenfor forskning på klimautfordringene. Det er nødvendig for at vi kan si at vi tar de store oppgavene på alvor.

Det er et privilegium å ha en god økonomi, men det er en forpliktelse for Regjeringen å sørge for at vi skaper verdier også i fremtiden. Da må det satses mer på kunnskap og forskning. Da må det satses mer på fremtidsrettet næringspolitikk. Jeg tror det er mange næringsdrivende særlig langs kysten vår som er skuffet i dag. Næringslivet langs kysten bærer mye av verdiskapingen i Norge. Den rederiskatteordningen som legges frem i dag, er et tilbakeslag for den brede offshoreklyngen i Norge. Regjeringen viderefører også en høy NO_x-avgift, som skaper problemer for fiskerinæringen. Skal vi kunne dele verdier i fremtiden, må vi også legge til rette for at verdiene kan skapes.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:05:26]: Det er litt pussig egentlig å høre på representanten Sanner, særlig når man husker hva som var den forrige regjeringens innsats på de områdene der han nå tillater seg å kritisere Regjeringen. Det er altså sann at vi på tre år har klart å få til den samme økningen på forskning som det Bondevik II-regjeringen klarte på fire. Da kan det ikke være helsvart. Da måtte det ha vært svartedauden under den forrige regjeringen på forskning. Sann er det ikke.

Så er det altså sann at vi får til 350 nye stipendiater. Det er mer på to av de tre siste årene enn Bondevik-regjerin-

gen klarte i løpet av sin fireårsperiode. Da kan det ikke være helsvart på dette området heller.

Men jeg er enig med representanten Sanner i at vi må sikre at vi har et kunnskapssamfunn hvis vi skal hamle opp med framtidens utfordringer. For vi kommer aldri til å kunne konkurrere ute i den store verden på lavest mulig pris. Vi må være smartere. Vi må ha høy produktivitet, vi må finne på nye ting, vi må ta framtidens utfordringer på alvor.

Så gleder jeg meg til å se Høyres alternative statsbudsjett, og det må de selvfølgelig få litt tid til å jobbe med. Men hvis det er sann at Høyre skal legge an til å bruke statsbudsjettet for å få til en lavere rente enn det som er nå, må de kutte med mange milliarder kroner. Det har de ikke hatt mot til å gjøre før. Jeg imøteser om de kommer til å gjøre det nå.

Så får vi kritikk for miljø- og klimabudsjettet, og det synes jeg også er pussig hvis man sammenligner med hva den forrige regjering gjorde. Nå har vi opprettet et fond for miljøvennlig energi på 10 milliarder kr – vi skal øke med ytterligere 20, har vi varslet. Det fantes ikke under den forrige regjering.

Så kritiseres NO_x-avgiften. Det var en ryddejobb som vi gjorde etter den forrige regjeringen, som ikke løftet en finger for å få realisert Gøteborgprotokollen. Så her singler det i glass.

Det er ikke overraskende for meg at representanter fra Høyre protesterer mot vårt opplegg for rederibeskatning, men jeg synes vi har kommet til en veldig god løsning for næringen, en framtidig næring, viktig langs hele kysten, samtidig som de gamle skattekredittene innbetales.

Jan Tore Sanner (H) [11:07:41]: Hvis man først skal begynne å karakterisere hva som er pussig, vil jeg jo si at det er ganske pussig at en regjering som har sittet i to år, fortsetter å skylde på den som gikk av i 2005. Det er kanskje på tide at Regjeringen begynner å ta ansvar for sin egen politikk. Hvis Regjeringen hadde lyttet til dem som skaper verdiene langs kysten vår, ja, så er beskjeden krysstallklar om at det man nå legger opp til både når det gjelder NO_x-avgiften og når det gjelder rederibeskatningen, ikke er noe godt bidrag til verdiskaping i Distrikts-Norge.

Når det gjelder utdanning og forskning, har det i flere dager vært avdekket hvilke enorme utfordringer vi står overfor på dette området. I fjor serverte kunnskapsminister Øystein Djupedal et «hvileskjær» for høyere utdanning og for forskning. Det ble kuttet 275 mill. kr i høyskole- og universitetsbudsjettene. Dette budsjettet bidrar ikke til å rette opp kuttene innenfor høyere utdanning. Dette budsjettet er ingen offensiv satsing på forskning for fremtiden. Det er ikke noen stor tryllekunst å kunne fordele noe av den store veksten vi har i Norge, men hvis man ser på hva Regjeringen virkelig prioriterer, kan man ikke si at høyere utdanning og forskning kommer bra ut i dette budsjettet. Det burde det gjøre. Er det én ting jeg kan love finansministeren, er det at Høyre kommer til å legge frem et budsjett hvor vi satser på verdiskaping, slik at vi får mer velferd for fremtiden, og at vi satser på kunnskap, høyere utdanning og forskning slik at vi investerer i menneskene

i dette landet. Vi kommer også til å legge frem et mer of-fensivt miljøbudsjett. Det krever de utfordringene som vi står foran.

Heikki Holmås (SV) [11:09:56]: Jeg sier det i år igjen: Ett løfte var tydeligere fra SV enn alle andre løfter, og det var løftet om rett til barnehage for alle og en lavere maksimumspris. Vi sørger altså for full dekning i løpet av dette året, og vi skal få på plass rett til alle, slik at de får den barnehageplassen de trenger. I mellomtiden fryser vi barnehageprisen. Før Øystein Djupedal i 2002 fikk på plass barnehageforliket, med billigere pris og rett til barnehageplass for alle som ville ha det, var prisen 4 000 kr i en barnehage i privat regi. Nå er den for alle barnehager 2 330 kr. Dette gir en barnefamilie over 18 000 kr mer å rutte med, og gjør at flere med dårlig råd får barnehageplass og går ut i jobb. Når vi samtidig gir folk økte fradrag for barnepass for andre og tredje barn, lønner det seg virkelig for folk å jobbe, og det er billig å velge barnehage.

Andelen barn i barnehage har økt fra 63 pst. i 2002 til 87 pst. i år. Det er vel ingen her, bortsett fra Siv Jensen, som tror at vi kunne fått til den satsingen på eldreomsorg som vi får til hvis det ikke hadde vært for at vi skaffet folk billigere barnehager og barnehager til alle som ville det.

Dette er det største velferdsloftet i vår stortingsperiode, og det føyer Øystein Djupedal inn i rekken av viktige likestillings- og velferdspolitiske strategier. Barnehageløftet er et sentralt grep for å gjøre Norge til et grønnere kunnskapssamfunn – en grønn kunnskapsnasjon.

Dette budsjettet er et formidabelt miljøbudsjett. Jeg vil ha et Norge som tar miljøutfordringene på kloden på alvor og går foran for å få bukt med oppvarmingen av jordkloden, som gir oss farligere vær, og som dreper titusener over hele kloden på grunn av tørke, flom og orkaner. Men det er lett å miste perspektivene når miljø diskuteres. Børge Brende f.eks. kastet en regjering for å få bygge forurensende gasskraftverk. Der Børge Brende bygde gasskraftverk som miljøvernminister, kommer Helen Bjørnøy og Regjeringen og renser. Derfor bevilger vi nå nesten 1 milliard kr til rensing av Mongstad og Kårstø og følger framdriftsplanene til punkt og prikke.

Ingen regjering før vår har satt av penger til CO₂-rensing. Ingen regjering har de siste 25 årene satset så mye penger på jernbane. Vi viderefører satsingen som vi startet på i fjor, og ligger 50 pst. over på investeringer i forhold til den forrige regjeringen. Og vi må sammenligne for å vise at det faktisk er store forskjeller. Ingen regjering har satset så mye på fornybare energikilder. Nå kommer avkastningen av Energifondet, og vi fyller på i dette statsbudsjettet for å hjelpe folk vekk fra strømvhengighet, til bygging av bioenergi, vindmøller og annen kraftproduksjon. Vi fortsetter den grønne skatteomleggingen, vi gjør det billigere å eie bil og dyrere å bruke bil, ved å øke dieselavgiften slik som vi gjør. Vi ønsker å avskaffe oppvarming med oljefyr. Derfor gjør vi det dyrere å fyre med olje, slik at de mer miljøvennlige alternativene er konkurransedyktige. Det er viktige grep. Folk har bedt oss om å vise vei i forhold til hvordan vi skal håndtere miljøutfordringene og klimautfordringene som verden står overfor,

og da plikter vi å stille opp, når folk krever det av oss. Flytrafikk vet vi er en av de store synderne, og derfor øker vi også flybensinprisene og avgiftene der for å sørge for å gjøre tog og andre billigere alternativ mer konkurransedyktige. Vi gjør en formidabel jobb for klimaet både i Norge og i resten av verden.

Jeg vil ha et Norge som leder an i kampen mot internasjonal fattigdom. Derfor øker vi også i år bistandsbudsjettet med 0,1 pst., og kommer stadig nærmere målet om å bruke 1 pst. av våre inntekter på fattigdomsbekjempelse og miljøsatsing, på 400 mill. kr, i andre deler av verden. Vi satser på rettferdig fordeling. For mens den forrige regjeringen satset store penger på å gi skattelette, som nå er forduftet når man ser på deres alternative budsjetter, bruker vi pengene der de er viktigst. Vi bruker penger for å sørge for at folk kommer seg i jobb, vi bruker penger på å satse på helse, et formidabelt helsebudsjett, vi bruker penger på kultur, vi satser på å utdanne framtidens forskere gjennom en satsing på stipendiater, og vi satser på gratis læremidler – fordi vi er for at velferd skal være det som kjennetegner vår regjering, for å bygge et grønt kunnskapssamfunn i Norge i årene som kommer.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:15:31]: Vi får vel erkjenne at det blir ofte et lite déjà vu på en dag som denne. Finansministeren er oppriktig stolt av budsjettet som er framlagt, mens vi i opposisjonen i større grad er opptatt av det som står med liten skrift. Men i sum kan jo det gi balanse i regnskapet.

La meg likevel på vegne av Kristelig Folkeparti først trekke fram det som vi ser som positivt i det budsjett finansministeren nettopp har presentert.

Regjeringen legger opp til å følge handlingsregelen og forutsetningen om at man i en høykonjunktur skal bruke mindre enn forventet avkastning på 4 pst. Av hensyn til både konkurranseutsatt industri og alle som har høye boliglån, er det virkelig nødvendig å holde seg til en bruk av oljepenger som ikke setter økonomien over styr. På det punkt er vi helt enige med Regjeringen.

Nå brukes det vitterlig også oljepenger – hele 77 milliarder kr. Det sier også noe om at denne regjeringen sitter med makten i en svært gunstig tid, noe som også burde gjøre det enklere å prioritere riktig. Vi har en velstandsutvikling som har overgått alle prognoser, og voksende rikdom bør også gi økte forpliktelser.

En soleklar forpliktelse er etter Kristelig Folkepartis mening å styrke kampen mot fattigdom, både her hjemme og internasjonalt. Vi er derfor glad for at Regjeringen har prioritert å øke vårt bidrag til verdens fattige. Det vil vi gi Regjeringen honnør for.

Vi er også glad for at psykiatriplanen følges opp og fullfinansieres for neste år. Vi er også tilfreds med at trosopplæringsreformen følges opp. Vi er ikke glad for at det går på bekostning av støtte til de lokale menigheter.

Vi kunne også sette et pluss ved at selvstendig næringsdrivende nå får fødselspenger på samme vilkår som andre. Det er god familiepolitikk og det er god næringspolitikk. Men også her er det de samme næringsdrivende som må betale regningen.

Samtidig registrerer vi at pappapermisjonen står på stedet hvil, og mange fedre vil fortsatt ikke ha selvstendig opptjening av permisjonsrettigheter. I Kristelig Folkeparti holder vi fast på at foreldrene selv vet hva som er den beste omsorgsformen for sine barn. Derfor ønsker vi valgfrihet for familien. Det innebærer et godt barnehage tilbud og kontantstøtte. Når vi vet hvor sterk ideologisk motstand det er i deler av Regjeringen knyttet til en slik valgfrihet for familien, får vi vel også sette et lite pluss i marginen for at det ikke foreslås noe kutt i kontantstøtten.

Når det gjelder barnehagene derimot, lyser det løftebrudd mot oss. Jeg skal ikke gjenta alle de utfall sentrale statsråder i denne regjeringen hadde mot forrige regjering da man valgte full dekning før man satte ned prisen ytterligere. Men nåværende ansvarlige statsråd var i hvert fall i første rekke. Han sa også at dersom man ikke satte ned prisen til makspris trinn 2, ville man heller ikke vite hvor stor køen faktisk er. Dermed er full dekning et totalt bevegelig mål som Regjeringen selv antakelig synes det er de som skal definere.

Når makspris trinn 2 nå er utsatt, og vi ser at de med dårlig råd i mange tilfeller betaler mer for barnehageplass enn tidligere, har jeg en utfordring til Regjeringen. Vil Regjeringen være med på en innsats som gjør det mulig for dem med dårligst råd å få en billigere barnehageplass? Det ville være en god satsing på fattigdomsbekjempelse.

Vi vil gjerne også utfordre på rusomsorgen. I trontalen sier man seg fornøyd med rusreformen. Samtidig opplever vi en sterkt usosial kø på dette feltet. Over 3 600 venter nå på behandling. Det er nesten 2 000 flere enn i fjor.

Klimautfordringene berører oss alle. Vi er beredt til et samarbeid med Regjeringen for å få til framtidsrettete løsninger, men det må innebære støtteordninger til alternativ energi, slik at prosjekter ikke blir liggende i skuffen, men faktisk kan realiseres. Det innebærer også en kraftig satsing på kollektivtrafikk, ikke minst i storbyene. Det er, som finansministeren sier, nødvendig med en avgiftsprofil som fremmer miljøvennlig atferd. Det samarbeider vi gjerne med Regjeringen om.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:20:49]: Jeg vil gjerne takke representanten Syversen for et nyansert innlegg om statsbudsjettet for 2008. Det betyr også at vi kan komme inn og diskutere på viktige områder videre.

Først en liten runde om barnehagene. Etter at barnehageavtalen kom på plass i 2002, er det plass til 60 000 flere barn. Det er et enormt løft. Vi vet hvor mange barnehageplasser som ville blitt etterspurt hvis vi satte ned neste trinn i makstakst. Det er ca. 13 000. Men vi har fremdeles noen i kø. Da må vi ta den køen vi har nå, på dagens pris før vi går videre. Når vi så er ferdige med dette, har vi altså gjennomført en kjempereform for barnehager, som er utrolig viktig for Kunnskaps-Norge. Vi vet at unger lærer mer når de er yngst, og det er en utrolig viktig investering i et samfunn. Jeg har lagt merke til at noen fleiper med at barnehager er noe annet enn å satse på kunnskap. Det er en fryktelig gammeldags tenkning rundt barnehager.

Så er det et spørsmål: Er nå prisen og den sentrale reguleringen av hvordan dette skjer, god nok til å fange opp

de gruppene som kanskje trenger barnehage mest? Den diskusjonen tar vi gjerne videre med Kristelig Folkeparti.

Så får vi også en utfordring når det gjelder rus. Det er et viktig område. Vi øker nå innsatsen for å bekjempe rus, og vi øker behandlingstilbudet og det forebyggende arbeidet. Men vi har en stor utfordring på dette området. Og nå som psykiatriplanen er inne i sitt siste år i 2008, må vi sørge for at vi øker innsatsen i forhold til rus og rusproblemer med det handlingsrommet som gis for årene framover på det området.

Når det gjelder fattigdom, er jeg glad for den støtten som Kristelig Folkeparti gir i forhold til å ha sterkt fokus på å bekjempe fattigdom internasjonalt. Men vi har et stort ansvar i en tid som vår, hvor mange opplever å ha betydelig økt kjøpekraft, mens noen står utenfor. Det betyr også at jeg gjerne inviterer Kristelig Folkeparti til å være med og diskutere hvordan vi skal lage det sikkerhetsnettet som skal være i bunnen, nemlig sosialhjelpen, slik at det er forutsigbart, og med likebehandling for folk rundt omkring i landet.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:23:28]: Jeg vil gjerne gi et lite tilsvarende til det finansministeren sa. Jeg registrerer at finansministeren nå til forveksling bruker samme argumentasjon som daværende barne- og familieminister Laila Dævøy brukte, om når man bør sette ned prisen ytterligere på barnehagetakster. Det er vi enige om nå, skjønner jeg. Men vi fikk ikke noe svar på om man vil være med og satse på billigere barnehageplass for dem som trenger det mest. Jeg er sikker på at finansministeren har sett hva barneombudet sier om det ut fra de analysene man har gjort rundt omkring i kommunene.

Når det gjelder fattigdom, skal finansministeren være helt sikker på at vi kommer til å følge opp det i budsjettet. Det er derimot med stor undring jeg leser i dagens VG, og jeg siterer SVs finanspolitiske talsmann: «Åslaug Haga gir blaffen i de fattige.» Så vidt jeg vet, er Åslaug Haga et av de mest sentrale regjeringsmedlemmer. Så det må jo bety at også Regjeringen gir blaffen i de fattige, hvis jeg skal forstå Heikki Holmås, på vegne av SV, riktig.

Jeg vil altså gi tre utfordringer når det gjelder fattigdomssatsing, og det samarbeider vi gjerne med Regjeringen om. Når det gjelder barnehagesatser, ønsker vi differensierte priser for dem som har dårligst råd. Så ønsker vi en styrking av bostøtten. Det vil bety mye for dem som trenger det mest. Jeg vil også anbefale at vi setter oss ned og ser hva vi gjør med systemsvikten når det gjelder rusomsorgen, hvor frivillige organisasjoner sitter med ledig behandlingsskapasitet som man ikke får brukt på grunn av finansieringssystemet.

Til slutt: «Soria Moria slott» er et flott bilde av Theodor Kittelsen. Og tittelen er «Langt, langt borte saa han noget lyse og glitre.» Jeg tror faktisk det er slik at en del av de grupper som ivret mest for regjeringsskifte for to år siden, kanskje synes at mye fortsatt ser ut til å være langt, langt borte.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:25:59]: Det norske stortinget har en internasjonalt sett enestående handlefri-

het i den økonomiske politikken. Den rød-grønne regjeringa prioriterer fellesskapstanken og korrigerer av markedskreftene sterkere enn en regjering hvor Høyre er med. Dette gir bedre mulighet til å utvikle jevnbyrdige forhold blant folk, sikre nasjonale interesser til våre naturressurser, holde Norge rent, med rent vann, ren luft og ren jord samt ivareta kyst- og bygdebefolkningens interesser. Internasjonal solidaritet blir også bedre ivaretatt.

Mange velgere som står bak den rød-grønne regjeringa, er imidlertid utålmodige etter å se dette sterkere ved praktiske tiltak i sitt hverdagsliv. Det er bra.

Årets statsbudsjett er nøkternt i forhold til de forventninger om velferdsforbedringer som er skapt i en høykonjunktursituasjon. For Senterpartiet er det spesielt gledelig at vi nå får likeverdige sosiale trykderettigheter ved fødsel for sjølstendig næringsdrivende kvinner, slik det i mange år har vært for kvinnelige lønsmottakere.

Vår pengepolitikk skal være mest mulig åpen, stabil og forutsigbar. Den skal understøtte finanspolitikken ved å medvirke til å stabilisere utviklinga i produksjon og sysselsetting. For pengepolitikken har vi en krevende balanse. Fra hovedstyret i Norges Banks rentemøte 15. august til nytt møte 26. september er markedets vurdering av den norske terminrenten framover ganske stabil, mens terminrenten for våre viktigste handelspartnere i 2008 er lavere. Dette skaper en enda mer krevende situasjon fordi det blir en økt positiv rentedifferanse til våre viktigste handelspartnere dersom styringsrenten følger den rentebanen som Norges Bank la fram i Pengepolitisk rapport nr. 2 i år. Der ble rentebanen hevet med topp på 5,75 pst. i andre halvår 2008.

I finanskomiteens høring med sentralbanksjefen i mai i år angående kredittmeldinga 2006 uttalte Gjerdem:

«Det er forventninger om at vi skal øke renten framover noe mer enn det som vil skje hos et gjennomsnitt av våre handelspartnere.»

Videre:

«Man kan tenke seg at det allerede er priset inn i valutamarkedet, og at valutamarkedet mer reagerer på uventede nyheter enn på ventede endringer i renten.»

Og til slutt:

«Likevel kan det jo selvsagt være en forskjell når man i praksis får full visshet om at det utvikler seg en rentedifferanse.»

I dag vet vi at rentedifferansen har økt, at kronekursen er styrket, og at privatpersoners lånevekst er stabilt svært høy med årlig 12 pst. økning. Samtidig med dette er det skapt forventninger i befolkningen om mer penger til nye og utvidede velferdsordninger. Dette er en svært krevende situasjon, som det er viktig at man drøfter grundig framover. De langsiktige konsekvensene av prioriterte valg må veie tyngst.

For Senterpartiet vil fordelingspolitiske konsekvenser for unge kontra velsituerte eldre personer samt konkurranseutsatt næringslivs rammebetingelser peke i retning av at vi ikke fører en økonomisk politikk som medvirker til at rentedifferansen til våre handelspartnere øker ytterligere. Om nødvendig må tiltak i finanspolitikken settes inn for å understøtte denne pengepolitiske linja. For pro-

duksjonsbedrifter som i stor grad er lokalisert i distrikterne, er denne avveininga avgjørende viktig for at de kan ha langsiktige, forutsigbare rammebetingelser. Fordelingshensyn mellom personer peker klart i samme retning.

For Senterpartiet er det svært sentralt å sikre et allsidig næringsliv med et våkent øye på den internasjonale konkurransesituasjonen, som blir mer og mer brutal, og som krever en svært aktiv nasjonal næringspolitikk for å kunne videreutvikle nøkkelnæringer i Norge med lønnsomme framtidsrettede bedrifter, forutsatt god strategisk ledelse og – jeg understreker – tillitsfullt samarbeid med medarbeiderne. I denne sammenheng duger ikke teoretisk næringsnøytralitetstenkning representert ved makteliten i Oslo, slik jeg gikk inn på i trontaledebatten i går.

Statsbudsjettet skal nå gjennom en grundig behandling i Stortinget. Det kommer mange på høringene våre som skal si sitt om budsjettet. Det er flinke folk i de respektive regjeringspartier som ikke har hatt muligheter til å gå inn på alle sider ved budsjettet, og det er sågar en opposisjon som skal lyttes til. På denne bakgrunn vil Senterpartiets stortingsgruppe holde muligheten åpen for endringer i neste års statsbudsjett i Stortinget. Dette blir en viktig og krevende høstsesjon, hvor lederskap som forvalter våre enestående finansielle muligheter i et langsiktig perspektiv, må komme mer i fokus i debatten.

Lars Sponheim (V) [11:30:42]: Etter siste talers avslutning ble jeg noe usikker på om det er et avklart flertall for dette budsjettet, men det tror jeg det skal bli anledning til å komme tilbake til i den videre debatten.

Jeg har lyst til å starte med et litt annet perspektiv enn andre talere og si at da jeg fikk dette i hendene litt før kl. 8.30 i dag tidlig og begynte å bla i det, kom jeg i en litt melankolsk stemning. Det er ufattelig hvor mye penger vi har, og hvor rikt dette landet er, og jeg hadde litt problemer med å kaste meg inn i alle detaljer og reflektere over det – ikke fordi ikke hvert budsjett hvert år gir litt mer penger å fordele, for det har det alltid gjort, men vi må kunne si at dette er en helt eventyrlig situasjon for landet. Jeg tror finansministeren er raus nok til å dele med mange det at vi har klart å disiplinere oss over år, slik at det er mulig å ta vare på en så fantastisk god økonomi.

Da er neste spørsmål: Når det er en så stor pengerike- lighet, gir dette grunnlag for mer eller mindre politikk, eller mer eller mindre prioriteringer? Min påstand er at så gode tider – så eventyrlig gode tider – setter minst like store krav til politiske prioriteringer, for når det gjelder så stor pengerike- lighet, der det er penger til så mye, til det meste, blir også feilprioriteringer veldig tydelige.

Vi får nok fort en diskusjon om budsjettet er stramt nok, og jeg får meldinger om at her er det økonomer som sier at det kunne vært enda strammere. Jeg må si at jeg hadde ikke trodd at det hadde vært så stramt som dette. Å være så ærlig er vel ikke helt lov, det (munterhet i salen), men jeg er litt imponert over det – 7 milliarder kr under handlingsregelen. Jeg vil nok forbeholde meg retten til å si at det kunne ha vært litt strammere, senere i dag (munterhet i salen), men siden dette er første reaksjon, tillater jeg meg å være det.

Så er vi også på skatteområdet beskyttet av en avtale om skattereformen – den ligger fast – og av en lovnad fra Regjeringen om at vi ikke lenger skal tilbake til skattenivået i 2004. Det gjør at det er begrensede ting som kan gjøres på skatt, og det gjøres nesten litt oppsiktsvekkende lite, på inntektsskatt i hvert fall. Til og med innslagspunktene er justert. Jeg har også registrert det som skjer på formuesskatt, og jeg skal bruke mer tid på å gruble over effekten av det. Jeg frykter det kan føre til en ekstraskatt for dem som eier i norske bedrifter, og at det svekker det private norske eierskapet, for det er faktisk det de med flest millioner bruker pengene sine og formuene sine til.

Så har jeg lyst til å si, selv om det er farlig etter de siste dager å rose Regjeringen for mye, at jeg synes Regjeringen har tatt et viktig lite skritt i retning av å gjøre noe med grønne avgifter. Det skal jeg anerkjenne dere for. Jeg kommer til i det alternative budsjettet Venstre skal jobbe med, å vise at det går an å gå enda lenger. Men jeg er enig i at her er det tatt et viktig skritt. Det er ganske tøft med 40 øre på mineraloljeavgiften, jeg er enig i det. Så her er det tatt et viktig skritt.

Så med litt strammere maske til finansministeren, som egentlig hadde tenkt å gå av hvis det ikke var full barnehagedekning innen utgangen av 2007: Nå forstår jeg at det er ambisjoner om å få det til innen utgangen av 2008. Jeg tror Regjeringen gjør rett i å skyve dekning foran ytterligere prisreduksjoner. Det har vi diskutert hardt før i denne salen, og jeg registrerer i det som nå legges fram, at jeg kanskje har fått litt rett.

Jeg har også lyst til å minne finansministeren om hennes meget klare ord om at fattigdom kan utrykkes med et pennestrøk. Det pennestrøket har ikke kommet i dette budsjettet. Jeg tror nok heller at det er for komplisert til at det finnes noe sånt enkelt pennestrøk, men det går an å vise enda større vilje, og det tror jeg også den videre budsjettbehandlingen kommer til å vise.

Så til det punktet hvor jeg er ganske sikker på at det kommer til å bli mest storm når vi går ut av denne salen, og jeg har tenkt å være med og bidra til det. Kunnskapsministerens budsjett har fått mye penger. De er til de grader prioritert: til barnehagedekning 2,7 milliarder kr, til SFO 276 mill. kr og til epler og bananer i ungdomsskolen over 200 mill. kr – 3,2 milliarder kr. Det er mye penger, og det står i grell kontrast til hva som gjøres på universitets-, høyskole- og forskningssektoren. Derfor kommer det nok til å være grunnlag for å si ganske tydelig at dessverre er ikke hvileskjæret blitt rettet opp, og skadevirkningene av inneværende års hvileskjær på det som er framtiden vår, det vi skal leve av i framtiden, er dessverre altfor store.

Når det gjelder miljø- og klimaområdet og utfordringene med CO₂-rensing, reverserer jo Regjeringen kuttene som kom i revidert nasjonalbudsjett på Kårstø, og legger det ytterligere til, lite grann. Utfordringen er jo allikevel å se når det er mulig å få til den rensingen, om vi vil kunne ha de rette tingene å bruke de pengene på når også dette året er omme. Jeg frykter vi kommer i en situasjon hvor Regjeringen også har grunnlag for å kutte i det når vi kommer til revidert nasjonalbudsjett, ikke fordi ikke Re-

gjeringen har vilje, men fordi vi ennå ikke har noe å sette de pengene inn i.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:35:53]: Det var en befrielse å oppleve en undrende og søkende Sponheim. Det synes jeg var veldig kledelig, og jeg håper vi får se mer av det i tiden framover.

Sponheim har rett i at vi har en helt unik økonomisk situasjon, men også at det krever ganske mye av oss, fordi man har satt over styr gode tider tidligere. Vår store utfordring er jo særlig nå å sørge for at vi klarer å holde den situasjonen med lav arbeidsløshet, slik at alle de som av ulike grunner har blitt tvunget ut av arbeidsmarkedet, og dermed har en lav inntekt fordi de ikke har en lønn å leve av, har en mulighet til å komme inn igjen. Det er et kjempviktig fokus å ha; det er det viktigste grepet vårt for å bekjempe fattigdom. Men det er også det viktigste grepet vårt for å få sjansen til å møte det som er den største utfordringen. For det er ikke penger vi mangler, det er folk – folk til å gjøre alle de oppgavene vi gjerne skulle ha gjort. Derfor er perspektivet med å få de gruppene som i dag er utenfor arbeidsmarkedet, inn igjen i arbeidsmarkedet, slik at vi kan løse de oppgavene.

Så må jeg si at denne svartmalingen av forskning og høyere utdanning ikke har rot i virkeligheten. Bevilgningen til høyere utdanning, høyskoler og universiteter, har en realvekst på 2 pst. For forskning er det en realvekst på 3 pst. Hvis vi sammenlikner med den forrige regjering, som i Sponheims øyne jo sikkert var perfekt og god på mange vis, ligger vi altså bedre an enn de gjorde. Men noe skal opposisjonen ha å kritisere, så den debatten får vi ta utenfor denne salen.

Det jeg ikke synes er veldig kledelig for en leder fra Venstre, er å ikke se sammenhengen mellom hva slags kunnskapsløft det er å få til en barnehagereform som gir plass til alle de barna som ønsker det. Det er en veldig viktig investering for framtiden. Vi kan bare sammenlikne med den første Bondevik-regjeringens satsing på barnehager for 2001. Da var vi nede på 2 000 nye plasser i året. I år bygges det 22 000 nye plasser og vel så det.

Lars Sponheim (V) [11:38:14]: Det er allikevel sånn – og det er jeg helt sikker på at finansministeren kommer til å oppleve til de grader i debatten om budsjettet senere – at når man har et budsjett hvor man skal dele ut så mye penger, hvor pengerikeligheten er så stor, blir det en ganske grell kontrast til det som kanskje vår viktigste sektor av alle, forskning, høyere utdanning og universiteter, får. Du verden hva det kunne ha bidratt til, særlig etter dette hvileskjæret, av vitalisering av denne sektoren, hvis Regjeringen hadde prioritert annerledes.

Det jeg vil varsle ved denne anledning, er at det er tre områder som vi i Venstre, kanskje sammen med andre deler av opposisjonen, kommer til å bruke kreftene på for å kunne forbedre dette budsjettet, for det trengs.

Det ene er fattigdomssatsing. Det gjelder innenfor rusomsorg, det gjelder innenfor rehabilitering, hvor det trengs et atskillig tydeligere løft, særlig når man har så mange penger å bruke – kanskje spesielt da.

Så er det universitets-, høyskole- og forskningssektoren, som etter mitt skjønn kommer til å kreve en tydeligere prioritering for å få en større del av den pengerikelighet som er i dette budsjettet.

På det siste området – og jeg understreker at her har jeg anerkjent at Regjeringen har tatt noen viktige skritt for grønn skatt – kommer det til å bli økt satsing på fornybarsektoren, sånn at ikke fornybarsektoren rømmer Norge, blir kjøpt i Norge på grunn av høyere tilskuddssatser andre steder, og ikke minst mer skatteskifte. Regjeringens skatteskifte er, så vidt jeg kunne fange opp i full fart, rundt en halv milliard kr. Det er grunnlag for å ta vesentlig mer.

Til slutt: Jeg synes det blir galt hvis vi ikke kan være så ærlige, med et budsjett hvor det er så mye penger å dele ut, å si at vi er tross alt enige om veldig mye, og at vi har det fantastisk bra i dette landet. Jeg hadde egentlig tenkt å sitere «Solkongen» i Versailles og si at etter meg kommer syndfloden, men jeg frykter at finansministeren vil bruke det fram mot valget i 2009 (munterhet i salen).

Statsråd Kristin Halvorsen [11:40:09]: Det har du rett i!

Presidenten: Vi andre får avvente utviklingen utover dagen, skjønner jeg.

Ønsker finansministeren ordet til en kommentar til slutt?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:40:30]: Gjerne det, president.

Jeg tror at vi har lagt fram et ganske godt budsjett, for det er ikke mulig å «storme» på så veldig mange områder. Det er et budsjett som adresserer den jobben som vi har en plikt til å ta, selv om ikke alle grep er like populære når det gjelder miljø og klima, og det er et budsjett der det tenkes på alle de områdene som har ansvar for å gjøre det. Når alle vi som på hvert vårt felt – det gjelder Stortinget også – tar med oss det ansvaret og stiller oss miljø- og klimaspørsmål hver eneste dag, om hvordan det vi holder på med nå, virker i forhold til klimautfordringene, enten vi driver med næringspolitikk for framtiden, eller vi driver med energi, eller vi driver med landbruk, eller vi driver med oljepenger og pensjonsfond, kan vi bruke de mulighetene vi har til å forandre det norske samfunnet. Den forandringen stopper ikke med år 2008. Den forandringen må pågå videre, for alt vi får av nyheter om klima, går den gale veien. Isen smelter raskere enn før, havet stiger mer enn før.

Så skal vi klare å forvalte den viktigste kapitalen vi har oppe i dette, og det er mennesker. Det er derfor vi har lagt fram et så godt helsebudsjett som vi har gjort. Det er derfor vi også har lagt fram et så godt utdanningsbudsjett som vi har gjort. Det er derfor vi har satsset på aktiv næringspolitikk. Og så må vi huske på alle de stedene i landet hvor det ikke koker, men hvor problemstillingen er motsatt, hvor det er fraflytting, hvor det ikke er sånn at boligprisene går til værs, men hvor det nesten ikke er mulig å få noen til å kjøpe huset sitt – situasjonen er helt annerledes.

Til kampen mot fattigdom, som er et stort ansvar som vi har alle sammen: Den viktigste profilen i dette budsjettet når det gjelder fattigdom, er å bruke den helt ekstraordinære situasjonen vi har i arbeidsmarkedet, slik at de som ønsker å gjøre en jobb, skal få sjansen til å gjøre den jobben. Derfor må vi ha et høyt nivå når det gjelder arbeidsmarkedstiltak, men de må også være sånn at de tar utgangspunkt i hver enkelt person.

Vi har utfordringer når det gjelder rus. Det er helt riktig. Knappt noen er så fortvilte som de foreldrene som står med ungdom som de ser trenger et helt annet tilbud og en annen oppfølging enn det de er i stand til å få. Det er en utfordring som vi må ta på alvor og jobbe videre med.

Så har det kommet noen spørsmål og etterlysninger når det gjelder Nasjonal transportplan. Vi har oppfylt Nasjonal transportplan. Vi tar igjen 200 mill. kr på det etterslepet som har vært når det gjelder Nasjonal transportplan. Utfordringen vår på det området og på mange andre områder som dreier seg om investeringer, er at mangelen på arbeidskraft gjør at kostnadene øker enormt. Det betyr at det ikke nødvendigvis er sånn at hvis vi hadde lagt enda mer penger på toppen av det vi allerede har gjort, ville vi fått så mye mer ut av det, fordi det er mangel på kapasitet. Jeg vet det sitter folk rundt omkring i landet som gjerne skulle hatt en høyskole eller et annet bygg eller andre utbyggingsoppgaver, og som er skuffet over at de ikke ligger i budsjettet nå. Men det har en grunn, og det dreier seg nettopp om kapasitet, og at arbeidskraften er det viktigste.

Da imøteser jeg alle de spennende og viktige politiske debattene som ligger i dette budsjettet framover. Det er utrolig viktig at vi klarer å heve blikket og ta dem, for det ligger store utfordringer foran oss.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at finansministerens redegjørelse om Regjeringens forslag til statsbudsjett og nasjonalbudsjett for 2008 blir lagt ut til behandling i et senere møte.

– Det anses vedtatt.

S a k n r . 2

Referat

- (4) Statsbudsjettet medregnet folketrygden og skatte-, avgifts- og tollvedtak for budsjetterminen 2008 (St.prp. nr. 1 (2007-2008))
- (5) Nasjonalbudsjettet 2008 (St.meld. nr. 1 (2007-2008))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes finanskomiteen.
- (6) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Inge Lønning, Sonja Irene Sjøli, Ine Marie Eriksen Søreide og Gunnar Gundersen om et kunnskapsløft for omsorgstjenesten (Dokument nr. 8:114 (2006-2007))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
- (7) Nytt informatikkbygg ved Universitetet i Oslo (IFI2) (St.prp. nr. 90 (2006-2007))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.

5. (8) Nordisk samarbeid (St.meld. nr. 41 (2006-2007))
  6. (9) Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd for 2. halvår 2006 – 1. halvår 2007 (Dokument nr. 21 (2006-2007))
  7. (10) Forelegg for Stortinget av overenskomster inngått med fremmede makter i 2005
Enst.: Nr. 5–7 sendes utenrikskomiteen.
  8. (11) Saker som Stortinget ikke har behandlet i sesjonen 2006-2007 (Dokument nr. 11 (2006-2007))
  9. (12) Endring i de faste komiteers sammensetning (S. nr. 1 (2007-2008))
Enst.: Nr. 8 og 9 vedlegges protokollen.
- Presidenten:** Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Ønsker noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.45.
